Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

Лэнин-Сталин паша вэрч кучэдалаш йамдэ лий!

Йамдэ лий

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН органжэ
1937 ий, 14 фэвраль
№ 9 (445)

Совэт властьын 20 ий тэммыжлан кажнэ пионьэр дэн тунэмшын кум тӱрлӧ эл аралымэ значокшо лийжэ

Совэт Ушэмын Маршалжэ С. М. Будьонный

Моско Оласэ 203 №-ан школысо Орджоникидзэ лӱмэш отрӓдысэ пионьэр-влакын тӱҥалмыштым саламла

ШЭРГАКАН ЙОЧА-ВЛАК!

„Пионерская Правда" газэтыштэ мый Моско Оласэ лӱмэш, 203 №-ан школысо Орджоникидзэ лӱмэш отрӓдысэ пионьэр-влакын сэрышыштым лудым.

Нуно пэш кӱлэш да чаплэ пашам тӱҥалыныт! Вигак койэш, нунын мутышт паша дэч ойырлэн ок шого, нуно шкэныштын тӱҥ пашаштым— отличнэ тунэммэ дэн пырльа пионьэр сэмын кугу родинынам аралашат йамдылалтыт.

Ты отрӓдысэ пионьэр-влакын ойыштым колыштын, нунын дэч примэрым налыт манын шонэм.

Шкэ ончыко тыгай пашам шындымаш: Совэт властьын 20-шо идалык тэммыжлан кажнэ пионьэр дэн тунэмшын кум тӱрлӧ эл аралымэ значокшо лийжэ.

Тидэ пэш чаплэ да кӱлэш пашаштыда тэндалан Осоавиахим дэн йошкар знамӓн лэнин комсомол полшат манын ӱшанэм.

Тэндалан сэҥымашым жэлатлэм.

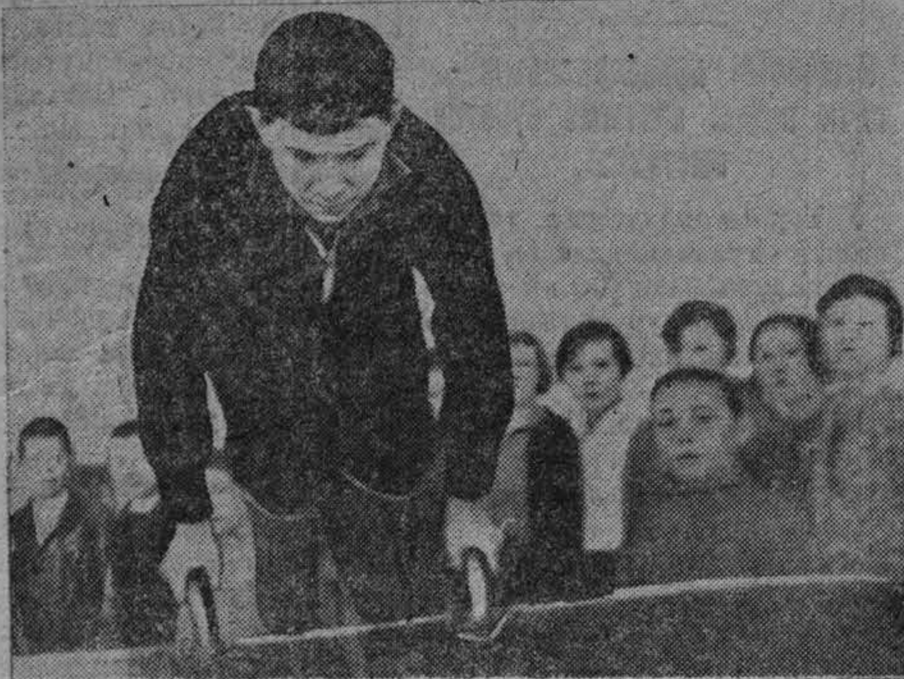
Шокшо, шӱм салам—**С. Будьонный.**

НОРМЫМ ПУЫШНА

Мэ, Азйал пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ дэн пионьэр-влак (Морко район) БГТО значоклан йатырынак нормым пуышна. Эл аралымэ пашалан йамдылалтмашкэ чыла йочавлакымак шупшаш тыршэна. Октьабрын 20-шо идалыкшылан тунэмшэ-влакна пэлыжэ нарэ нормым пуэн шуктэна.

Шукэртэ огыл йэчэ дэн коштшо-влакын спартакиадышт эртыш. Гусэв Миклай (7 класс гыч) 6 километрым йэчэ дэн 36 минут жап кайэн. Иаковлэв Пэтр (6 класс гыч) 3 километрым 16 минут жапыштэ коштын. Никитина Шура (6 классыштэ тунэмшэ) 1,5 километрым 15 минутат 10 сэкундышто коштын. Сэргэйэв Йогорат моло дэч почэш ыш код, тудо 3 километрым 19 минут кайэн.

Стэпанов Аркадий,
Кудрӓшов Иыван.

Сӱрэтыштэ: Йошкар-Оласэ кыдалаш школышто тунэмшэ-влак физкультур урокышто

М-Турэк кыдалаш школышто отличнэ тунэмшэ-влак. Шола гыч пурлашкэ: Хорошавина Д., Гвоздьэва А., Пайдышэва Ч., Романова Л, Ложкина М.
Фото М Ф. Рыбаковын.

Финльандий вэс эл кокла паша виктарышэ министр г-н Холсти М. М. Литвинов йолташ дэнэ

Вэс эл кокла паша виктарышэ Калык Комиссар М. М. Литвинов йолташ грипп дэнэ чэрланэн да врачын ончыктымыжо почэш пытартыш кэчылаштэ мӧҥгыж гыч ок лэк. Сандэнэ тудын дэк мӧҥгышкыжак 10 фэвральыштэ Финльандий вэс эл кокла паша виктарышэ министр г-н Холсти мийэн. (ТАСС).

Вэс эл кокла паша виктарышэ Калык Комиссар М. М. Литвинов йолташын Финльандий вэс эл кокла паша виктарышэ министр г-н Холсти дэнэ мутланымыжэ нэргэн увертарымаш

Вэс эл кокла паша виктарышэ Калык Комиссар М. М. Литвинов йолташ Москош толшо Финльандий вэс эл кокла паша виктарышэ министр г-н Холсти дэнэ ик мыньар кана мутланэн. Тидэ мутланымаш дэнэ совэт финльандий взаимоотношэньэ шотыштат, тугак чумыр тӱньамбал положэньэ шотыштат понымашым ваш-ваш ӱшанэн, кумдан ваштылталаш йӧн лийын.

Шонымаш ваштылтымэ дэнэ тыгай закльучэньыш толын лэкмэ. Совэт Ушэм дэн Финльандий коклаштэ кызыт улшо кэлшымаш-влак кӧргыштӧ нинэ кок кугыжаныш коклаштэ поро пошкудыла кэлшэн илымым эрэак вийангдаш да пэнгыдэмдаш йӧн уло; тышкэ кок правитэльствыжат тыршат да тыршаш тӱҥалыт.

Умбакыжэ мутланышэ-влак тыгэ палэмдыт: тӱньамбалнэ кызытсэ положэньэ тыныс йӧратышэ чыла кугыжаныш дэч коллэктивнэ бэзопасность нэгызэш да Лига нацийын моло принципшэ-влак нэгызэш всэобщо тыныслыкым пэнгыдэмдашлан поснак кугу вийым пышташ трэбуйта; тидэ корно дэнэ кайэн, Совэт дэн Финльандий правитэльствэ-влакын тӱжвал политикышт нинэ кок эл коклаштэ пайдалын ваш полышкалаш йӧным ышта.

(ТАСС).

ИСПАН ГРАЖДАН САР ФРОНТЛАШТЭ

Мӓтэжник-влакын Малагам сэҥэн налмэкышт

Малага олам сэҥэн налмэкэ, фашист бандит-влак тидэ ола гыч куржшо граждан калыкым корнэш пуштэдат. Тӱжэм дэнэ колышо йэҥ уло. Малага гыч Альмэрийыш кайшэ корно колышо кап-влак дэнэ лэвэдалтын да вӱр дэнэ витэн. Сусыр-влакым санитар-влак погэн огыт пытарэ; пэш шуко уло.

Мӓтэжник-влак Малага олам сэҥэн налмэкышт уло вийым эрвэлышкыла Мотрильэ дэкэ кусарэныт. Мӓтэжник-влаклан крэдалашышт гэрман танк дэн итальан самольот-влак полшат. 10 фэвраль кэчэ мучко правитэльствын войскажэ фашист-влакын чыла атакыштым чактарэн. Рэспубликанэц-влакын йужо отрӓдышт чыла патроным лӱлдын пытарымэк, танк-влак ӱмбакэ штык дэнэ кэржалтыныт.

Испан мӓтэжник-влакын портлашкышт итальан дэн гэрман судналаш у войска часть-влак толыт.

Тачэ палыдымэ судна Барсэлоным лӱлдын. Олан сэр воктэнсэ ужашыжэ изиш локтылалтын.

Йанварьыштэ Мадрид фронтэш мӓтэжник-влакын 6000 нарэ гэрман салтак колэн.

1837 АЛЭКСАНДР СЭРГЭИЭВИЧ ПУШКИН 1937

А. С. Пушкин

ВЎДЭШ КОЛШ̆О

(1828 ий)

Куржын пурышт йоча-шамыч,
Шкэ ачашт дэн толашат:
„Тэвэ кэлдыш пурэн колшо!"—
Пэш содорын ўжылдат.
„Тэк ондалза ийа-шамыч,
Сургыш вэлэ нунылан:
Ок, ындэ ты йоча-шамыч!
Колшо, ну кунам лийман!

Суд толэш гын мутым кучо;
Шотым ом му ўмырэш,
Мом ыштэт гын, ватэ лучо
Пу мыжэрым, ошкылшаш..
„Кушто колшо?"—„Тэвэ, тэвэ!"
Ончо чынак энэр дэн
Ночко кэлдэ шармэ дэнэ
Кап ошмаштэ койылдэн.

Шучко пэшак колшын капшэ
Кандалгэн пуал пытэн.
Орлык дэнэ мыскыль йэнгжэ
Йа шкэнжым пуштылдэн.
Альэ колзым толкын налын
Йа полмэзэ мокмыран,
Йа тэптэрдымэ кулэчым
Вор вэгэн дыр погыжлан.

Мужиклан могай паша?
Вашкалэш вэл йыр ончэн;
Колшо кап дэнэ толаша:
Вўдыш йол гычшо кучэн,
Вара тудым тура сэр гыч
Вўдыш кольмо дэн тўкэн.
Колшо ўлык ийын угыч
Шўгар дэк да ырэс дэк.

Колшо ийын толкынлаштэ
Йалт чонан гай койылдэн.
Ужаталын шинчэж дэнэ
Мужик мöнгыж(ö) ошкэдэн.
„Почэшэм тэ шып толза
Ик калачэ гыч пуэм.
Ида ойлышт, шэклэнза
А укэ гын—почкалтэм!"

Таул йўдым тарванэн
Толкыналтэ энэрат...
Чыра тул йўлэн пытэн
Озан вудык пöртыштат.
Молат шылак йоча-шамыч,
Шöлдыраштэ мужикат.
Нэра ватэ... Мужик колын
Кö гын йа окнам кыра.

„Кö гын тушто?"—„Пуртыйан?"
Томаша могай бэда,
Мом коштат тый йўдым Каин,
Чорт мо тыйым тыш конда?
Тый дэнэт кийаш ом йарсэ,
Пöрт пычкэмыш, шыгыр пэш."—
Öрканалшэ кидшэ дэнэ
Окнам вэлэ нöлталэш.

Кайа тылзэ пыл шэнгэчын;
Чара капым ужын лач,
Чал пондаш гыч вўд шырчалын;
Ок тарванэ кўта раш.
Лўдмашан пэш шога тўнгын
Ўлык вэл кэча кидшат.
Йыр-ваш капшэ чот пуалын,
Шэм рак-шамыч вэл пызат.

Вот мужик окнажым чўчö;
Йалт чора унам палэн,
Пэшак лўдын: „Шэл тый лучо!"
Мугымандыш чытырэн.
Шучко шоныш вуй йыр пöрдын
Чытыральэ йўд воштат
Да эр мартэ тўкалалын
Капка дэн да окнаштат.

Йэнг коклаш увэр тэк коштын
Маныт: пуйто ий йэда,
Лач тунамак, тудо кэчын
Шучко унам эрэ вучэн.
Эр годсэк игэчэ тужын,
Таул йўдым тарванэн;
Вўдэш колшо тўкалалын
Окна дэн да капка дэн.

Чалай Васлий кусарэн.

ПУШКИН ЛЎМЭШ

Поэтым пуштычі!.. Йўкшыш вўржö,
Уралтын капшэ шэм рок дэн.
Могай ыльэ сылнэ йўкшö
Лийальэ шып, ок кэрт ойлэн.

Тугай закон улмаш тунам
Пытальыч йатыр гэний-влак,
Могай улмаш поэт! Шўмнам
Пэлтэн пашаж ила садак.

Йöралтын Пушкин Лэнский сэмын!
Суд-влам каргэн, пашам моктэн.
Куанымаш чот шўмыш тэмын
Илаш шонэн эртак йöнгэн.

Лудалын Пушкин, тыйын стихым
Адак налэш ушнажэ вийым
Лўмэт шарлэн тўнъаш йыр-ваш.
Лўмэт ўжэш мэмнам пашаш.

Чалай Васлий

Пушкин лўмэш аралымэ вэр-влак: Михайловский паркын кожэрак аллэйжэ.

ПУШКИН ЛЎМЭШ ВЭЧЭР САИ ЭРТЫШ

Мэ, Вэликополь пэлэ кыдалаш школыштo 5 классыштэ тунэмшэ-влак Алэксандр Сэргэйэвич Пушкинын колымыжлан 100 ий тэммэ лўмэш эртарымэ вэчэрлан пэш сайын йамдылалтын улына ыльэ. Ложкин Илья, Дымков Элэксэ, Виноградов Вячэслав Пушкинын почэламутшым да эпиграммжым пэш сай, моштэн каласышт. Мый гын, Пушкинын сўрэтшэ-влак да ышкэ гычат сўрэтлэн, альбомым йамдылэнам.

Волков Арсик.
Оршанкэ район.

Йошкар-Оласэ 6-шо №-ан кыдалаш школыштo тунэмшэ-влак 11 фэвральыштэ кастэн бал-маскарадым ыштышт. Бал-маскарад пэш сай, онайын эртыш. Тунэмшэ-влак Пушкин жап годсо гай тўрлö костьумым ышкэак ургэн йамдылэнэт ыльэ.

„Цыганэ" поэмым модын ончыктышт

Мэмнан, Кужэнэр пэлэ кыдалаш школэш (Кужэнэр район) 9 фэвральыштэ кугу поэт Алэксандр Сэргэйэвич Пушкинын колымыжлан 100 ий тэммэлў мэш шарнымэ касым ыштышт. Тушак тунэмшэ-влак „Цыганэ" дэн „Эвгэний Онэгин"-ым модын ончыктышт. Варажым Пушкинын почэламутшым сылнын лудын моштышо-влакын конкурсышт лийэ.

Токмэтов Никита дэн
Рябчиков Миклай.

Пушкинын йубилэйжэ лўмэш куанымэ кас

Мэ Пöтйал ПКШ-ыштo тунэмшэ-влак Пушкин колымылан 100 ий тэммэ йубилэйжым паламдашлан 10-шо фэвраль кастэн куанымэ касым эртарышна. Художэствэн номэр-влак тўгалмэ дэч ончыч 6-шо „А" классыштэ тунэмшэ Корнилов Пöтр Пушкинын биографийжым каласыш, варажым марий йылмэ дэнэ туныктышo Калиновский тудын творчэствыж нэргэн докладым ыштыш. Пушкинын возымо почэламутшо-влакым тунэмшэ-влак лэктын-лэктын каласышт. Хор „Зимний вэчэр", „Зимняя дорога" мурым пэш сылнын муралтыш. Йсторий-гэографий дэнэ туныктышo Мамайэва А. Г. „Узник" мурым пэш сайын мурыш. Лўшкышö оркэстр муро-влакым шоктыш.

И. Фэдотов.
Сотнур р-н, Пöтйал ПКШ.

Лудаш йöратэм

Мый Руш-Шой ПКШ-штэ тунэмам. Мый кажнэ кэчын А. С. Пушкинын стихшым, биографийжым эрэак йöратэн лудым. А. С. Пушкинын илышыжым чыла палэн нальым.

Иванов Иван 7 класс.

Пушкинын произвэдэньышт-влак почэш ыштымэ сўрэтан выставкэ

У Торйал пэдагогик училищыштэ тунэмшэ-влак Пушкинын колымыжлан 100 ий тэммэ лўмэш литэратур кружокыштo шогышо-влак йатыр докладым ыштэныт.

10 фэвральыштэ Пушкинын илышыжым да творчэствыжым ончыктышо сўрэт-влак дэн выставкым почыч. Сўрэт-влак коклa гыч путыракшым Пушкинын да ватыжын, поэтын ачажын портрэтшым пэш чаплын сўрэтлымэ.

Н. Иэфрэмов.

ПУШКИН ВЫСТАВКЭ

Тачэ Н. Крупскайа лўмэш Марий пэдагогик Институтыштo рэспублик Пушкин выставкэ почылтэш. Тидэ выставкын ик залыштыжэ Пушкинын творчэствыжэ нэргэн чаплэ матэриалым погымо. Путыракшым Пушкинын шкэ кидшэ дэн возымо почэламут-влакыштым ончыктыш мо витринэ пэш шэргакан. Тидэ залыштак Пушкинын лишыл йолташыж-влак, туш-манжэ-влак сўрэтлэн ончыкталтыт. Пушкинын рэволуцийдэч ончыч да вара лукмо книгашт, Пушкин нэргэн литэратур, Пушкин—марий литэратурыштo пöлка-влак улыт. Тўрлö газэтла гыч Пушкин нэргэн йатыр статьйам погымо.

Выставкын вэс залыштыжэ тўрлö школ-влакын Пушкин выставкылан йамдылымэ экспонатышт ончыкталтэш.

Лэнинградысэ Йэлатэрин паркын тўн аллэйжэ. Тидэ аллэйым Пушкин пэш йöратэн

Лудшо-влакын конкурсышт

Йошкар-Ола 6-шо №-ан кыдалаш школыштo пионэр-влак 11-шэ фэвральыштэ Пушкинын возымыжым эн сай лудаш конкурсым эртарышт. Пэрвой вэрым 7-шэ классыштэ тунэмшэ Кирсанова Валья нальэ. Тудо „Памятник" почэламутым моткоч сайын лудо. Вальалан 20 тэнгэаш пöлэкым пуышт. Г. Е.

9 тўрлö коман пушкин тэтрадь

Москосо тэтрадь-влакым лукшо фабрикэ Пушкин йубилэйлан 9 тўрлö коман тэтрадым луктын. Тэтрадьын комэшыжэ эн сай художник-влак Пушкинын портрэтшым да тудын произвэдэньыж гыч гэрой-влакым сўрэтлэн улыт. Нинэ тэтрадь-влак школлашкэ колталтыт.

БГТО значоклан нормо пуаш йамдылалтына

Мэ, Тосмэт-Сола пэлэ кыдалаш школыштo тунэмшэ-влак (Морко район) йара жапыштына, урок дэч вара да каныш кэчын йэчэ дэн коштaш тунэмына, йатырынжэ сайывак курыштал кэртыт. Вашкэ БГТО значоклан нормым пуаш тўналына.

Скворцов Н.

Комсомолыш пураш йамдылалтына

Мэмнан Азйал пэлэ кыдалаш школыштo (Морко район) кугырак ийготан пионэр-влак йатырак улына. Чыланат комсомолыш пураш йамдылалтына. Вашкэ комсомолын уставшым лончылаш тўналына, кызыт комсомол нэргэн кутырымашым колыштынна. Кутырымашым туныктышо комсомолэц Попов Иапык эртара.

Кудрашов И.

А. С. Пушкин

МАСКА НЭРГЭН ИОМАК*)

Икана лэвэ шошо кэчын,
Олэмшэ эр ўжара дэн пырльа,
Мугыршö шэм чодра гыч
Лэктын кугу пайар ватэ—
Шэм кўрэн ава маска.
Шкэ йочашт дэнэ, маска игэ-влак дэн,
Коштылдаш, ончалаш, шкэнжым ончыкташ.
Ава маска шинчэ ош куэ йымакэ,
Игышт шкэ коклаштышт модаш тўналыч,
Кутко шуштэ кийылтыт, бидалыт,
Кучэдалыт да унчыл вуй камбозыт.
Кэнэта ала кужэч мужик толэш;
Кидэшыжэ кок вожан шаныкым кучэн,
А кўэшыжым шэнгэланжэ шытэн,
Мэшакшым гын вачэшыжэ пыштэн.
Так ава маска ужын колтыш
Кок вожан шаныкан мужикым,—
Урмыжалтыш ава маска,
Кычкыраш тўгальэ изи ньогаштым,
Шкэнжын изи маска-влакшым;
„Ах, тэ ньогам-влак, маска игэм-влак,
Палэда, мужик мэмнан ўмбак толэш.
Чарныза модмыдам, пöрдалмыдам,
Кучэдалмыдам, унчыл вуй шунгалтмыдым,
Шогалза, шылза мэнтэкэм:
Кузэ гынат мужиклан тэндам ом пу,
Мужикын мўшкыржым мый кочкам".

Маска игэ-шамычэт лўдын колтышт,
Ава маска шэнгэкэ шогальыч,
А ава маска шылдэшталъэ—
Шогалальэ кок йолжо дэн.
А мужикшэ тогдайышан улмаш,
Ава маска ўмбак вигак мийа,
Чиктэн шындыш тудлан кок вожан шаныкым,
Кылымдэ дэч кушанрак, мокш дэч ўланрак.
Ночко мландыш ава маска шунгалтэ,
А мужик тудын мўшкыржым кушкэдэ,
Мўшкыржым кушкэдэ да коваштыжым кудаш нальэ,

Изи игэ-влакшым оптыш мэшакыш,
Оптымэкшэ мöнгышкыжö кайыш.

„Вот ватэм тыланэт, пöлэкым кондэнам—
Маска ужгажэ витлэ тэнгэаш;
А вот тыланэт вэс пöлэкэт—
Кум маска игэ вич тэнгэ дэн кажныжэ.
Ола мучко ыш шарлэ чаҥ йўк,—

Кугу чодра мучко увэр-влак кайышт,
Увэржэ толын шуын пайарын дэк,
Шэм кўрэн маска дэкэ:
Тудын ава маскажым пуштын мужик,
Ава маскан ош мўшкыржым кушкэдын, коваштыжым кудашын, маска игэ-влакшым мэшакыш оптэн.

Тудо жаплан маска ойганальэ,
Вуйжымат сакыш, йўкын мўгыральэ,
Ала ышкэнжын ватыжэ вэрч,
Шэм кўрэн ава маска вэрч шортальэ:
„Ой мыйын ава маскам, илышэм тый,
Пийалдымэ тулык марийэтым,
Ойгырышан тулык марийэтым,
Мыйым кöлан кодэн кайышч?
Кузэ мыланэм тый дэнэт, пайарын ватэм,
Вэсэла модыш дэн модаш огыл,
Сай ньога-шамычым ышташ огыл,
Маска игэ-влакнам рўпшаш огыл,
Рўпшаш огыл да малтымэ мурым мураш огыл!"
Тудо годым йанлык-влак погынэныт
Тудо маска дэкэ, кугу пайарын дэк,
Тушко мийэныт кугу йанлык-шамыч,
Кудал толыныт изи йанлык-шамыч,
Кудал толын пирэ дворьанин:
Тудын пуйжö пурэдылшан,
Тудын шинчажэ кöранышэ тулан,
Мийэн тушко вўдумдыр—торгайшэ уна:
Вўдумдырын почшо койа.
Мийэн кольа йос—дворьан ўдыр,
Мийалын ур—княэь ватэ,
Толдалын рывыж—йачокын изи ватыжэ,
Йачокын изи ватыжэ, казначэйын куважэ,
Толын йос йаришка,
Толын тушко байбак [2] игумэн [3]
Тудо, байбак, идым воктэн ила,
Тушко толын лўдшö мэран—
Мыскынь уач-уач, сур мэран,
Тушко шонгшо—пэнгыдэ оза мийэн,
Тудо чарныдэ кугтыргылэш,
Чарныдэ имылажым шогалтылэш.

Кусарэн Казаков Миклай.

1) Тидэ йомакым А. С. Пушкин возэн пытарэн огыл. Кол-макшэ чэрновикыштэ гына мумо.
2) Байбак—идым воктэн илышэ изи йанлык.
3) Игумэн—монастырьласэ манах-влакын кугуракышт.

Почэламутым пэш сылнын лудыч

Шэкльанур пэлэ кыдалаш школыштo (Йошкар-Ола район) Пушкин лўмэш вэчэрым эртарышт. Пушкинын илышыжэ да творчэствыжэ нэргэн туныктышо Торощин йолташ докладым ыштыш.

Доклад пытымöнгö Пушкинын почэламутшым Азанов, Марыгин, молат пэш сылнын лудын пуышт. Митькин школыштo тунэмшэ-влак изи гына спэктаклым ончыктышт. Ты вэчэрышкэ колхоз рвэзэ-влакат йатырын погынэн улыт ыльэ.

А. Марыгин.

А. С. Пушкинын дуэльжэ. (Горбовын сўрэтшэ)

16

Чапайэв лӱмэш музэй

Граждан сарын гэройжо Василий Иванович Чапайэвын илымэ пӧртшӧ кызытат Балаковкышто шинча. Рэвольуций мартэ В. И. Чапайэв Балаковкышто плотниклан пашам ыштэн. Чапайэв дэн пырльа пашам ыштышэ Шэварэва дэнэ кызыт мартэат тудын инструмэнтыштвлак улыт.

Горсовэт прэзидиум кызыт Чапайэв илымэ пӧртым рэмонтироватла да тудын илышыж нэргэн матэриалым пога. Ты пӧртэш Чапайэв лӱмэш музэй почылтэш.

Полшэна

Кой-Сола пэлэ кыдалаш школышто (Шэрнур район) тунэмшэ дэн МОПР кружокышто шогышо член-влак фашист мӓтэжвик ваштараш кучэдалшэ-влаклан 15 тэнтэ оксам погэн пуышт.

Коновалов А.

„У пасу" дэн „У йэл" колхоз (Рэнго район) испан пэмэр йоча-влаклан 25 тэнгэм погэн пуышт.

Тараканов В.

Шакшэ-влаклан мэмнан вашмутна

Мэ, Звэнигэ кыдалаш школышто тунэмшэ-влак тродкист бандит-влакын шакшэ пашаштлан чот брына.

Калыкын шакшэ тушманышт, родинылан измэнэ ыштышэвлак мэмнан родинынам Гэрман да Йапон фашизмлан ужалынэшт улмаш. Мэмнам, йоча-влакым шужыктэн да кылмыктэн шинчыктарынэшт ыльэ. Нуно мэмнан йӧратымэ вождь-влакнам, кугу ачанам—Сталин йолташым пуштнэшт улмаш.

Но тушман-влак йӧнылыш лийыч. Совэт чэкист-влак шакшэ фашист-влаклан ужалалтшэвлакын вӱран пашаштым тӱжвакэ луктыч, нуно кучалтыч. Шуко миллионан калык нуным чот каратлыш: лӱйаш, пушташ, тӱрмашкэ пэтыраш пунчальэ. Приговор илышышкэ пурталтын.

Мэ, тунэмшэ пионьэр - влак шакшэ убийцэ - влакын тыгай шучко пашаштлан вашмутым пуэн, Сталин йолташым ӱшандарэна: эшэ сайын тунэмаш тӱналына, шкэ класс шижмашнам писэмдэна, тушман кэч могай маскым чийа гынат, палэн кэртшэ лийына.

Сар пашалан тунэмаш тӱналына, тушманым тура лӱйэн моштышо лийына, йӱный Ворошиловский стрэлок нормым пуэна. Тугак ПВХО значокланат нормым пуэна.

Эсэн лийжэ мэмнан йӧратымэ вождь да ачана Иосиф Виссарионович Сталин!

Пионьэр тунэмшэ-влакын тӱшка погынымашышт пэнтыдэмдымэ.

ВЛКСМ райком пионьэр пӧлка вуйлатышэ Бэльакова Вэра.

Оршанкэ кыдалаш школын 7-шэ класcыштэ отличнэ тунэмшэ В. Кузнэцов— гэографий урокышто.

Фото Чуршуковын.

КӦ ТИТАКАН?

„Элэксан, альэ тудын ачажэ титакан"—тыгай статьйам 14-шэ йанварьыштэ лэкшэ газэтэшна пэчэтлышна.

Ты статьйам пионьэр-тунэмшэ-влак йатыр тэргышт: чынак, Элэксан альэ ачажэ титакан?

Кӧ титакан шотышто, йатыр дэткорна тыгэ возышт: „Мый гын, йэчым ачамлан ыштыктэм ыльэ. Ачамынат, йэнгынат ныможымат ом шолышт. Тыгай осал пашалан ыгунамак ом пиж. Но мо гынат, Элэксаным чаманэм. Кэч мо гынат, тынарак чот кырымэ огэш кӱлыльэ. Элэксанын ачажэ кугу титакым ыштэн" — Тымбайэв Васлий воза.

„Йоддэ налмэ — шолыштмо дэнэ иктак. Йоддэ налам гынат, нымат огэш лий, ачам вэт, —Элэксанын шонымыжо йонгылыш. Кэч кунамат, кэч кӧн дэчат ӱзгарымат, молымат йодын налаш кӱлэш. Мэ сай, пэнтыдэ тукым улына, жапнам культурно эртарынэ. А Элэксанын ачажэ тидым умылыдэ, эргыжым чот вурсэн, кырэн"—Смирнова Эчу возыш.

„Ачажлан эргыжым тыгэ кыраш кӧ правам пуэн? Ачажын тыгэ эргыжым кырымыжлан суд ончыко шогалташ кӱлэш"—Музуров Виктор манэш.

„Ачалан шочмо вэрч тыршыман. Мыйын мом укэ гын, эрэ ачам дэч йодам, тудо налын пуэда, а мо ышташ лиймыжым шкэат ышта. Пэш орадым ыштэн: шкэ титакшэ да эргыжым кырэн"—манын возыш Ивайков Гаврил.

Данилова Нина, Димитрийэв Водыр, Шибаков Вальа, молат ачажымат, Элэксанымат титаклэн возышт. Когыньыштымат титаклыдэ ыгузаат огэш лий.

Эн пэрвойак иктым каласаш кӱлэш: Элэксан тунэмшэ, тунэмшылан тыгэ осал пашам ышташ кугу намыс. Мэ, социалист обшэствыштэ куанэн илэна, пэнтыдэмын кушкына. Мыланна сай, кӱлэш шинчымашым налаш, кугу культуран лийашна партий дэн правитэльствэ да мэмнан йӧратымэ вождьына—Сталин йолташ ышкэак полшат, тыршат. У Сталинский Конституцэ лэкмӧнтӧ кугу шинчымашым налашлан, мыланна эшэат утла кугу права пуалтэ. Ты тыршымашым мыланна сай, отличнэ тунэммэ дэн сулапшна кӱлэш, социалист обшэствын сознатэльнэ йэнгышт кушман. А вот Элэксан тидым шоналтыдэ, кугу йонгылышым ыштэн. Тылэч умбакыжым, тыгай осал пашажым кудалта да сай да отличнэ тунэмаш пижэш. Элэксан ик кана кугу йонгылышым ыштэн гын, тудлан йолташ-влакышт дэч йатыр шылталмашым, намысым колышташ да чыташыжэ логальэ. Тидэ—Элэксанлан вэс канажлан урок лийэш.

Мутат укэ, Элэксанын ачажэ пэш кугу титакым ыштэн. Кэч могай кугу йонгылышым ыштэн гынат, ачажлан тыгэ кыраш, пылышыжэ гыч шӱдырэн нантайаш, кэч ышкэ эргыжэ гынат, тудлан тыгай правам ныгӧат пуэн огыл. Йочавлак чыным ойлышт: тыгэ чот кырымыжлан суд ончыко шогалташ кӱлэш. Рэдакцэ кызытак Элэксанын ачажым—Богданов В. П.-ым Шэрнур район прокуратур дэч суд ончыко шогалтэн, суд дэч пэнгыдэ мэрым ышташ йодэш.

Молан огыт аклэ

Мэмнан Кугу-Шокшэм пэлэ кыдалаш школ пэлэн (Шэрнур район) йатыр кружок уло, тугэ гынат, ик кружокшат пашам ок ыштэ. Физкультур кружокын ик погынымашыжат лийын огыл, ОСО кружокат кок кана гына погынымашым эртарэн. Молан кружок-влак шып улыт, молан нуным огыт аклэ, кӧ нуным тарваташ полша? Мамашэв

„Урокышто упш, пиж дэнэ шинчат" лӱман замэткэ нэргэн

6-шо №-ан „Йамдэ лий" газэтэш „Иӱштӧ кугыза" дэткорын возымо „Урокышто упш, пиж дэнэ шинчат" лӱман изи замэткэ пэчэтлалтэ.

Туштo: „Мэмнан школышто пэшак йӱштӧ. Окна йанда кӱр гай кылмышэ шинча. Урокышто упшым упшалын, пижым чийэн шинчат"—манын возымо.

Партий дэн правитэльствэ тунэмшэ дэн туныктышо-влаклан сайын тунэмаш да сайын туныкташлан чыла йӧным пуэныт.

Звэнигэ район, Помар пэлэ кыдалаш школ дирэктор Иэфимов*) йолташ! Тыйын школыштэт пирэ вӱта гай йӱштӧ. Тидэ—тыйын йоча-влак вэрч тыршыдымэтым ончыкта. Ышкэ пашатым чылт мондэнат. Школышто 15 градус дэч шагал шокшо лийэш гын, Наркомпросын кӱштымыжӧ почэш, тунэмшэ-влакым школышто кучаш огэш лий. А тэндан школышто упш, пиж дэнэ шинчат. Йӱштӧ школышто рвэзэ-влак кумылышт ӱлыкӧ лийэш. Дисциплин пужла: толашаш тӱналыт, толашымышт дэн школ ӱзгарымат пудыртылыт. Тунэмшэвлак школ дэч йӱкшат, прогул лийэда, тунэммымат чарнат.

Иэфимов йолташ, тыгай кугу ситыдымашэтым кунам тӧрлатэт?—газэт гоч ваш мутым вучэна.

К. Корьаков.

*) Йэфимов йолташ—школ дирэктор. Ту замэткышто Йэфрэмов фамилыжэ йоҥылыш. Йэфимов манын пэчэтлалтын (рэдакцэ).

„Пӧрт кайык чыри к-чырик".

Тэвэ тыгай вуймутан замэткэ 30 йанварьыштэ лэкшэ «Иамдэ лий" газэтэш пэчэтлалтэ. Тушто мэмнан школышто Осоавиахим кружок пашам огэш ыштэ, тудын вуйлатышыжэ Булыгин кружоклан налмэ патроным пӧрт кайык ӱмбакэ лӱйэн пытарэн манын возымо. Тидэ тыгак, чын. Булыгин кызытат пашашкэ пижын огыл, ӱскыртлана. Комсомол организацэ дэч Булыгиным кружок вуйлатымаш гыч корандаш йодына.

Данилов Б., Рыбаков Б., Иванов Вэньа, Вэсэлов Борис.

Куптӱр ПКШ, У Торйал район.

Тушто-влак

1. Шогалын кэртам ыльэ гын кавашкэ шуам ыльэ.

2. Вочко ӱмбалнэ, вочко вочко ӱмбалнэ вочко, мучаштыжэ шондаш.

3. Изажэ йолым пидын кодэш, шольыжо Москошкат шуэш.

4. Йошкар вараштэ (кашташтэ) оп чывэ-влак шинчат.

Отв. рэдактор—Г. Г. БАЖАНОВ.

Упол. Марлита № 21. Тираж 10037 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком орган. Савыктышэ „Марий Коммун"